Vertaling van **"Some Elementary Comments on The Rights of Freedom of Expression"**
Enkele elementaire opmerkingen bij het recht op vrije meningsuiting
Noam Chomsky
11 oktober 1980
(De linkse Amerikaanse criticus Noam Chomsky schreef de onderstaande tekst na de storm van kritiek, die in Frankrijk opstak nadat hij een petitie had getekend ten voordele van het vrije spreekrecht voor de holocaust-revisionist Robert **Faurisson.*)***

De onderstaande opmerkingen zijn eigenlijk zo banaal, dat ik me bij voorbaat verontschuldig bij de redelijke mensen die dit mochten lezen. Toch is er een goede reden voor dit schrijven, en dat heeft te maken met bepaalde eigenaardigheden in het hedendaagse intellectuele klimaat in Frankrijk.
Eerst twee verduidelijkingen. Ten eerste: ik heb het hier alleen over een beperkt en smal onderwerp, namelijk het recht op vrije meningsuiting. Over het werk van **Faurisson** of van zijn critici heb ik niets te zeggen; ik heb geen speciale deskundigheid op dit terrein. Ten tweede: ik heb wel enkele harde (maar verdiende) dingen te zeggen over bepaalde delen van de Franse intelligentia, die hebben getoond niet het minste begrip te hebben voor feitelijkheid en rede (ik heb op dit vlak reeds enkele onprettige ervaringen opgedaan, die ik hier niet zal bespreken). Natuurlijk zijn er anderen, die wel streng op intellectuele integriteit staan; ik detailleer hier niet. De tendensen die ik bedoel zijn voldoende significant om speciale aandacht te krijgen, maar mijn commentaren moeten niet veralgemeend worden.
Enkele tijd geleden vroeg men mij, om een petitie te tekenen ten voordele van Robert **Faurisson's** '..vrijheid van spreken en meningsuiting'. De petitie vermeldde totaal niets over de aard, kwaliteit of geldigheid van zijn onderzoekswerk, maar was uitdrukkelijk beperkt to verdediging van de elementaire rechten die in een democratische gemeenschap vanzelfsprekend zouden moeten zijn. De petitie riep de universiteit en de regeringsverantwoordelijken op om "..al het mogelijke te doen om (Faurissons) veiligheid en vrije uitoefening van zijn wettelijke rechten" mogelijk te maken. Ik tekende zonder aarzelen.
Het feit dat ik deze petitie ondertekende wekte in Franrijk een storm van protest op. In de 'Nouvel Observateur' publiceerde een oud-stalinist, die wel van overtuiging maar niet van intellectuele stijl was veranderd, een grof vervalste versie van de petitie-inhoud, temidden van een stroom leugens die geen commentaar verdienen (ik ben ondertussen dit soort praktijken reeds gewoon). Verrassender was de mededeling van Pierre Vidal-Naquet, die in Esprit (september 1980) wist te melden dat hij de petitie "..scandaleuse" vond, waarbij hij specifiek naar mijn ondertekening verwees (ook hier ga ik niet in op een begeleidend artikel van de hoofdredacteur, dat geen commentaar verdient - toch niet van mensen die de elementaire waarden van waarheid en eerlijkheid zijn toegedaan).
Waarom vindt Vidal-Naquet mijn petitie schandalig? Hij geeft slechts één reden. Volgens hem stelt de petitie Faurissons conclusies voor alsof het 'ontdekkingen' zouden zijn. Vidal-Naquet vergist zich. In de petitie staat alleen dat **Faurisson** zijn 'besluit' (Engels: 'finding') had kenbaar gemaakt. Dat is een niet-controversiële omschrijving die niets suggereert omtrent de waarde en juistheid van dit besluit. Misschien is Vidal-Naquet misleid door het Engelse woord 'findings'. Vanzelfsprekend zeg ik niets over de aard of geldigheid van een 'finding' wanneer ik zeg dat iemand die bekendmaakt; de term is in dit opzicht volledig neutraal. Ik neem aan dat Vidal-Naquet dit verkeerd heeft begrepen en dan zal hij natuurlijk publiek zijn beschuldiging terugtrekken, als zou ik iets schandaligs hebben gedaan door een onschuldige burgerrecht-petitie van het algemeen voorkomende type te ondertekenen.
Ik wil hier geen individuele mensen becommentariëren. Veronderstel dat iemand deze petitie werkelijk schandalig vindt, niet op basis van een misverstand, maar omwille van de echte inhoud. Veronderstel dat deze persoon Faurissons ideeën beledigend vindt, zelfs afschuwelijk;

en veronderstel verder, dat hij ook Faurissons intellectueel niveau schandelijk laag acht. Veronderstel dat dit allemaal waar is - of dit het geval is doet hier niet terzake. Dan volgt daaruit niettemin dat deze persoon de petitie 'scandaleuse' acht omdat hij vindt dat **Faurisson** inderdaad geen aanspraak kan maken op het normale recht op vrije meningsuiting, dat hij inderdaad van de univesiteit zou moeten verwijderd worden, en dat hij het mikpunt zou moeten zijn van vervolging en zelfs geweld. Dit soort houding is niet zeldzaam. Ze zijn bijvoorbeeld typisch voor de Amerikaanse communisten en ongetwijfeld voor hun geestesgenoten elders ter wereld. Bij mensen die iets geleerd hebben van de 18de eeuw (Voltaire enz.) is he vanzelfsprekendheid dat het recht op vrije meningsuiting niet beperkt kan worden tot ideeën die men goedkeurt, en dat het juist voor de meest aanstootgevende ideeën is dat deze rechten het hardst moeten verdedigd worden. In de USA is dit alles welbegrepen, en daarom kennen we daar ook geen **Faurisson**-affaire. In Frankrijk, waar de traditie van burgerlijke vrijheid duidelijk geen diepe wortels heeft en waar reeds vele jaren diep-totalitaire tradities leven bij de intelligentia (collaboratie, de grote invloed van het leninisme en aanverwanten, het lunatiek karakter van nieuw rechts...) , liggen de kaarten blijkbaar anders.
De **Faurisson**-affaire is van belang voor iedereen die te maken heeft met de Franse intellectuele cultuur. Twee vergelijkingen dringen zich op. Ten eerste: ik heb vele petities getekend, die vaak veel verder gingen - voor Russische dissidenten die absoluut verwerpelijke ideeën koesterden (ze keurden de Amerikaanse barbarij in Indochina goed; ze bepleitten een politiek die tot kernoorlog zou leiden; ze hingen een religieus chauvinisme aan dat aan de donkere middeleeuwen deed denken). Niemand protesteerde. Indien iemand wel had geprotesteerd, zou mijn reactie dezelfde zijn geweest als nu, en om dezelfde redenen. Ik lees de communistische partijpers niet, maar ik betwijfel niet dat de volkscommissarissen en apparatchiks de petitieteksten hebben uitgeplozen op zoek naar zinsneden die ze verkeerd konden voorstellen om de verdedigers van mensenrechten te discrediteren. Wanneer ik zeg dat Faurissons burgerrechten moeten gerespecteerd worden los van zijn opvattingen, dan veroorzaakt deze 'schandalige' daad grote opschudding in Frankrijk. De reden voor het verschillend gedrag is evident. Als het om Russische dissidenten gaat hebben bepaalde staten zo hun eigen redenen tot steunverlening - redenen die natuurlijk niets met hun zorg voor mensenrechten te maken hebben. In Faurissons geval is dit niet zo (wel integendeel) en bijgevolg zien hele segmenten van de intelligentia, die blijkbaar staan te springen om achter trom en vlag in de rij te lopen, geen reden om hier te doen wat ze deden in het geval van de Russische dissidenten. In Franrijk speelt wellicht ook een onderhuidse schaamte mee over zaken zoals het Vichy-verleden , het gebrek aan protest tegen de Franse oorlog in Indochina, de langdurige impact van stalinistische en leninistische doctrines , de dadaïstische en bizarre intellectuele stromingen die na de oorlog opdoken en iedere rationele instelling vreemd en onbegrijpelijk deden lijken, en het soms gewelddadige anti-semitisme.
En dan een tweede vergelijking. Zelden heb ik iets goeds te zeggen over de dominerende intellectuele stromingen in de USA, die meestal niet meer waard zijn dan elders. Maar de vergelijking tussen **Faurisson** in Frankrijk, en bijvoorbeeld Arthur Butz (zowat de Amerikaanse **Faurisson**) in de USA is toch leerrijk. Butz wordt niet ongenadig aangevallen. Wanneer de revisionisten enkele maanden geleden een groot internationaal congres hielden in de USA, was er geen hysterie zoals in Franrijk. Wanneer de Amerikaanse nazi-partij een optocht wil houden in de joodse stad Skokie (Illinois), wat natuurlijk een pure provocatie is, dan verdedigt de American Civil Liberties Union hun recht om dat te doen (terwijl de Amerikaanse KP natuurlijk woedend reageert). Voor zover ik weet, is de situatie in Groot-Brittannië en Australië ongeveer dezelfde. Deze landen hebben zoals de USA een lange traditie van burgerlijke vrijheid. Butz en de zijnen worden scherp bekritiseerd en veroordeeld, maar voor zover ik weet raakt men niet aan hun burgerrechten. In deze landen is een onschuldige petitie, die in Franrijk blijkbaar schandalig wordt gevonden, gewoon overbodig.

En indien zo'n petitie wél zou circuleren, zou ze hoogstens in zeer marginale kringen aangevochten worden. De vergelijking is verhelderend en we moeten proberen om ze te begrijpen. Nemen nazisme en anti-semitisme is Frankrijk een dreigender vorm aan? Wellicht. Maar dit is juist het gevolg van dezelfde trend die de Franse intelligentia vroeger in dichte drommen het leninisme deed omarmen, en hen vandaag de elementaire burgerrechten doet misprijzen en steun doet verlenen aan kruistochten tegen de derde wereld. Het is altijd dezelfde, diepgewortelde totalitaire tendens die in ui lopende gedaanten aan de oppervlakte komt. Het is best om deze stroming verder goed in de gaten te houden.
Tot slot nog een opmerking over Faurissons zogenaamd anti-semitisme. Zelfs indien **Faurisson** een rabiate anti-semiet en fanatieke nazi zou zijn (beschuldigingen die via private briefwisseling mij hebben bereikt maar waarvan de citering ongepast zou zijn) , dan zouden Faurissons burgerrechten nog altijd evengoed verdedigd moeten worden. Men zou hem integendeel nog krachtiger moeten verdedigen, want het is al eeuwenlang geweten dat juist in geval van afschuw opwekkende ideeën de verdediging van de vrije meningsuiting het meest relevant is (iedereen kan de vrije meningsuiting verdedigen van ideeën waarmee men het eens is). Maar is **Faurisson** een anti-semiet en een nazi? Ik ken zijn werk niet zo goed maar als gevolg van de aanvallen op hem heb ik toch één en ander gelezen. Er zijn geen aanwijzingen dat de aantijgingen waar zijn. Ook in de publieke teksten en correspondentie die ik over hem las vond ik geen geloofwaardige aanwijzingen. Voor zover ik kan zien is hij een tamelijk apolitieke 'liberal'. Sommige vroegere schoolmakkers van hem lieten me weten dat hij anti-semitische uitspraken deed in de jaren '40. Hij zou een brief geschreven hebben tijdens de Algerijnse oorlog, waaruit volgens sommigen anti-semitische gevolgtrekkingen kunnen afgeleid worden. Hoe kunnen ernstige mensen dit soort 'bewijsmateriaal' als een voldoende grond beschouwen om iemand als een hardnekkige en welbekende anti-semiet te bestempelen? Er bestaat geen enkele openbare tekst die deze beschuldigingen steun verleent. Indien we dit soort bewijsmethodes zouden gaan toepassen op anderen, en eens zouden peilen naar hun vroegere houding ten opzichte van het stalinisme, of de Franse oorlog in Indochina, zouden de consequenties rap duidelijk zijn. Meer moet ik niet zeggen.

Cambridge, Massachussets, 11 oktober, 1980

http://www.arjennijeboer.nl/vrijheidvanmeningsuiting/chomsky.htm

---